

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ

14-AG-30-GE-WSP-B

Workshop on Innovative Extension Services to Improve Agricultural Productivity

ระหว่างวันที่ 17-21 พฤศจิกายน 2557

ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

นายภูวไนย ต่ายแต่่มทอง

นักวิชาการ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

วันที่ 21 มกราคม 2558

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

1.1 รหัสและชื่อโครงการ 14-AG-30-GE-WSP-B

Workshop on Innovative Extension Services to Improve Agricultural Productivity

1.2 ระยะเวลา วันที่ 17-21 พฤศจิกายน 2557

1.3 สถานที่จัด กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

1.4 ชื่อเจ้าหน้าที่เอพีโอประจำโครงการ

i. Mr. Carlos A. Sayco, Jr.

APO Liaison Officer for the Philippines, Development Academy of the Philippines

ii. Ms. Monica D. Saliendres

Program Director, Development Academy of the Philippines

iii. Mr. Joselito C. Bernardo

Director, Agriculture Department, Asian Productivity Organization (APO)

1.5 จำนวนและรายชื่อวิทยากรบรรยาย จำนวน 7 คน คือ

1) Mr. Joselito C. Bernardo APO Tokyo, Japan

2) Dr. Ved Prakash Sharma National Institute of Agricultural Extension Management,
India

3) Dr. Dharmassree Bandara Tennehene Wijeratne Ministry of Agriculture, Sri Lanka

4) Mr. Arthur R. Baria Nestle Philippines, Inc

5) Mr. Jaime A. Manalo IV Philippine Rice Research Institute

6) Dr. Mirza Barjees Baig Department of Agricultural Extension and Rural Society,
Saudi Arabia

7) Ms. Renelle Joy A. Tabinas Agricultural Training Institute (ATI), Philippines

1.6 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการและประเทศที่เข้าร่วมโครงการ 17 คน จาก 11 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ใต้หวัน ฟิลิปปินส์ อินเดียน อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย ปากีสถาน ศรีลังกา และไทย

ส่วนที่ 2 เนื้อหา/องค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ที่มาหรือวัตถุประสงค์ของโครงการโดยย่อ

การประชุมเรื่อง นวัตกรรมทางการส่งเสริมการเกษตรเพื่อพัฒนาการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก (Small Farmer) โดยผู้เข้าร่วมงานได้แลกเปลี่ยนข้อมูลการส่งเสริมการเกษตร ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ICT เพื่อการส่งเสริมการเกษตรกับตัวแทนประเทศต่าง ๆ และศึกษาดูงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรในประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อนำความรู้ไปพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรขององค์กรและประเทศ

2.2 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากการฟังบรรยาย พร้อมแสดงความคิดเห็นหรือยกตัวอย่างประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรหรือประเทศไทย

1) Capacity Building to Improve Agriculture Productivity: Overview of APO Program on Agriculture (Mr. Joselito C. Bernardo)

ได้อธิบายการเริ่มต้น APO และการพัฒนาองค์กร APO จากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยที่มีความร่วมมือจาก 8 ประเทศ และเป็น 19 ประเทศในปัจจุบัน บทบาทของ APO กับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการตลาดของเกษตรกร ช่วยแก้ไขปัญหาที่สำคัญในทางการเกษตร และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2) Status of agricultural extension systems in Asia and their impact on agriculture productivity and incomes of small farmers (Dr. Ved Prakash Sharma)

วิทยากรได้กล่าวถึงระบบส่งเสริมการเกษตรในอดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิเช่น การส่งเสริมการเกษตรแบบ Training and Visiting การส่งเสริมการเกษตรแบบ Contract Farmer การส่งเสริมการเกษตรแบบ Participatory เป็นต้น และในปัจจุบัน มุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตรแบบใช้ระบบเทคโนโลยี หรือ การใช้ระบบ ICT ไปช่วยในการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรรายย่อยโดยใช้เทคนิค วิธีต่างๆ ในการส่งเสริมการเกษตรเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันของเกษตรกรในประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย โดยเฉพาะการสื่อสารของเกษตรกร

3) Role of extension service in increasing productivity and achieving self-sufficiency: The case of Sri Lanka's rice and maize sectors (Dr. Dharmassree Bandara Tennehene Wijeratne)

วิทยากรได้เล่าถึงการส่งเสริมการเกษตรของประเทศศรีลังกา การผลิตข้าวและข้าวโพดที่ประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำ และปัญหาความยากจนของเกษตรกร รวมไปถึงการพัฒนาการเลือกใช้พันธุ์ที่หลากหลายในประเทศศรีลังกาที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวโพด มีการเปรียบเทียบระหว่างพันธุ์ข้าวและพันธุ์ข้าวโพดดั้งเดิมกับพันธุ์ที่มีการจัดการในแปลงแบบผสมผสาน และการสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาของหน่วยงานด้านการส่งเสริมการเกษตร

- 4) Cyber Extension: Current and emerging models of applications of ICT in agricultural extension
(Dr. Ved Prakash Sharma)

วิทยาการได้เล่าถึงระบบการส่งเสริมการเกษตรในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการส่งเสริมการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการใช้ระบบเครือข่ายโทรศัพท์ โดยมี HUB เป็นศูนย์กลางข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญต่างๆ อาทิเช่น ข้อมูลการตลาด เป็นต้น โดยการส่งเสริมและการพัฒนาการเกษตรในอินเดียเน้น ใช้กลยุทธ์ด้านการสื่อสารทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกษตรกรประเทศอินเดียนั้นได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยอยู่เสมอ

- 5) Agriculture extension system of private companies : “Farmer Connect – The Nescafe Plan Story”
(Mr. Arthur R. Baria)

บริษัทเนสเล่ ประเทศฟิลิปปินส์ ได้กล่าวถึงการพัฒนางานส่งเสริมกาแฟ(โรบัสต้า) ในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งในปัจจุบันได้ก่อตั้งบริษัทเนสเล่ ประเทศฟิลิปปินส์ ขึ้น โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกกาแฟโรบัสต้า และทางบริษัทรับซื้อ โดยมีนักส่งเสริมของบริษัทได้ไปช่วยในการอบรมเทคโนโลยีด้านต่างๆ อาทิเช่น การเพาะกล้า การปลูก การปลูกไม่รุ่มเงา และเน้นการส่งเสริมการเกษตรแบบเป็นกลุ่มหรือเครือข่าย ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ การสร้างเครือข่าย และรูปแบบการส่งเสริมในเกษตรกรรายย่อย ทำให้พื้นที่การปลูกกาแฟของประเทศฟิลิปปินส์ขยายตัวได้รวดเร็วมาก แต่ก็มีข้อจำกัดในการปลูกกาแฟในฟิลิปปินส์ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากนั้น บริษัทเนสเล่ยังรับกาแฟโรบัสต้ามาแปรรูปจากที่อื่นๆ ด้วย อาทิเช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย เป็นต้น

- 6) More than just a myth or a theory: Evidence of students performing infomediary roles in the Philippines (Mr. Jaime A. Manalo IV)

วิทยาการได้กล่าวถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางระหว่างแหล่งความรู้หรือข้อมูล กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เกิดปัญหาหรือต้องการคำแนะนำในการปลูกข้าวก็จะโทรศัพท์มาที่ HUB หรือที่นักเรียน ถ้านักเรียนตอบได้จะช่วยเหลือเกษตรกรทันที ถ้ายังไม่มีข้อมูลก็จะไปหาข้อมูลจากสถาบันข้าวฟิลิปปินส์ อินเทอร์เน็ต หรือห้องสมุดเพื่อที่จะมาตอบคำถามให้กับเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ใช้วิธีนี้ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้น และทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเกษตรมากขึ้น

- 7) Building capacity of farmers to meet current challenges: Climate change, food safety and competition in the market (Dr. Dharmassree Bandara Tennehene Wijeratne)

สถานการณ์ปัจจุบันคงหนีไม่พ้นการเผชิญกับปัญหาสภาวะโลกร้อน ไม่ว่าจะเป็นฝนที่ไม่ตกตามฤดูกาล ภัยแล้ง น้ำท่วม การเกษตรในปัจจุบันจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับปัญหาดังกล่าว เกษตรกรควรได้รับข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับการเลือกพืชที่ทนต่อสภาพอากาศร้อนหรือเย็นจัด การบริหารจัดการน้ำในแปลงเกษตร การศึกษาปริมาณคาร์บอนในดิน การปรับปรุงพันธุ์ให้ทนแล้ง ทนหนาว ทนร้อน การเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เป็นต้น

8) The e-Choupal of ITC Limited in India: Keeping farmers in the loop (Dr. Ved Prakash Sharma)

การใช้เทคโนโลยีเครื่องฉายภาพขนาดเล็ก หรือ e-Choupal ที่มีการใช้ในประเทศอินเดีย ในการส่งเสริมเกษตรกร ซึ่งมีราคาไม่แพงและสามารถพกไปในพื้นที่ที่ไม่มีไฟฟ้าได้ ซึ่งสามารถช่วยในการให้ข้อมูลด้านการส่งเสริมการเกษตรได้รวดเร็ว ชัดเจนและทั่วถึงมากขึ้น

9) From Arms to Farms: ATI's Extension Support to Conflict Areas in Southern Philippines

(Ms. Renelle Joy A. Tabinas)

การส่งเสริมการเกษตรในประเทศฟิลิปปินส์ โดยใช้เทคนิควิธีการระดมการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับเกษตรกร เพื่อการแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกร โดยองค์กรที่ทำงานร่วมกับเกษตรกรอย่างจริงจังในพื้นที่ห่างไกล เน้นการติดตามเอาใจใส่ การให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านต่างๆ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ จนทำให้เกษตรกรสามารถมีผลผลิตที่ดีขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.3 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากกรณีศึกษาของประเทศสมาชิก (Country Paper) (ถ้ามี) พร้อมแสดงความคิดเห็นหรือยกตัวอย่างประเด็นเชิงเปรียบเทียบกับบริบทประเทศไทยและ/หรือประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรหรือประเทศไทย (จำแนกตามรายชื่อประเทศ)

ประเด็นการส่งเสริมของประเทศต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบ(ยกตัวอย่าง)

1. ประเทศเกาหลีใต้

การใช้เทคโนโลยีในด้านการส่งเสริมของประเทศเกาหลีใต้เน้นว่ามีความทันสมัยกว่าบ้านเรา มาก เช่น มีสถานีวิจัยที่ใช้เทคโนโลยีในด้านการพัฒนาพืชเมืองหนาวและการป้องกันความหนาวเย็นจากสภาพอากาศ

2. ประเทศไต้หวัน

มีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น การใช้แอปพลิเคชันในการส่งเสริมการเกษตร การใช้ศูนย์ข้อมูลในการส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

3. ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์เน้นการปลูกข้าวเป็นหลักเหมือนกับประเทศไทย แต่ประเทศฟิลิปปินส์ประสบปัญหาเรื่องภัยพิบัติมาก จึงทำให้มีปัญหาในการปลูกข้าวพอสมควร แต่ยังมีหน่วยงานข้าว(IRRI) เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการปลูก ตรงนี้ที่ประเทศไทยควรเร่งการพัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีลักษณะที่เน้นคุณค่าทางอาหารเป็นหลัก เหมือนที่ IRRI ได้ทำ

4. ประเทศศรีลังกา

มุ่งเน้นการทำเกษตรสีเขียว หรือเกษตรอินทรีย์ ซึ่งบ้านเราก็ได้มีการพัฒนามากกว่าแล้ว แต่เป็นการส่งเสริมการเกษตรไปในทางเดียวกัน

5. ประเทศกัมพูชา

ก็เน้นการส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวซึ่งประเทศเราก็ได้ดำเนินการมาก่อนแล้ว

6. ประเทศอินเดีย

มีการใช้เทคโนโลยี ICT ในการติดต่อสื่อสาร มีการใช้นวัตกรรมเครื่องฉายขนาดเล็กเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้ของเกษตรกร ประเทศไทยเรามีการพัฒนาไปมากกว่าแล้ว แต่มีบางพื้นที่ที่ค่อนข้างล้าหลังกว่าอินเดีย ยกตัวอย่าง พื้นที่สูงในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เป็นต้น ที่ยังไม่มีไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ จึงทำให้เทคโนโลยี ICT ไปช่วยไม่ได้

2.4 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานแต่ละแห่ง (ถ้ามี) พร้อมแนบภาพประกอบ

International Rice Research Institute (IRRI)

เป็นสถาบันที่ทำการวิจัยเรื่องข้าว ข้าวนานาชาติ (IRRI) เป็นองค์กรวิจัยชั้นนำของโลกที่อุทิศตนเพื่อการลดความยากจนและความหิวโหยผ่านทางวิทยาศาสตร์การข้าว การพัฒนาสุขภาพและสวัสดิภาพของเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวและผู้บริโภค และการปกป้องสภาพแวดล้อมที่ปลูกข้าวสำหรับคนรุ่นใหม่ในอนาคต สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศฟิลิปปินส์และมีสำนักงานใน 17 ประเทศ IRRI เป็นโลกอิสระไม่แสวงหาผลกำไรการวิจัย และการฝึกอบรมสถาบันได้รับการสนับสนุนจากผู้บริจาคภาครัฐและเอกชน

IRRI ได้พัฒนาสายพันธุ์ข้าวและแนะนำพันธุ์ข้าวขั้นสูงที่ให้ผลผลิตข้าวมากขึ้น และเป็นพันธุ์ที่ดีทนต่อศัตรูพืช โรค เช่นเดียวกับน้ำท่วม ภัยแล้ง และผลกระทบอื่น ๆ ของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สถาบันวิจัยข้าวได้พัฒนาวิธีการใหม่และการปรับปรุง และเทคโนโลยีที่ช่วยเกษตรกรในการจัดการฟาร์มของพวกเขาให้มีผลกำไรและยั่งยืน IRRI แนะนำพันธุ์ข้าวและการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพฟาร์มโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับความต้องการของผู้บริโภค สุดท้าย IRRI ช่วยงานด้านวิจัยการเกษตรแห่งชาติและระบบสารสนเทศโปรแกรมที่ช่วยในการกำหนด และการวางแผนการปลูก ดูแลรักษาข้าว

Los Baños, Philippines

Tel: +63 2 580 5600 or +63 2 845 0563

Fax: +63 2 580 5699 or +63 2 845 0606

หลังจากได้มาศึกษาดูงานที่ International Rice Research Institute (IRRI) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการวิจัยพันธุ์ข้าวต่างๆ อาทิเช่น การปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้มีการเพิ่มคุณค่าทางอาหาร และมีการปรับปรุงพันธุ์ให้หนีสภาพน้ำท่วม นอกจากนี้ ยังมีการใช้ ICT โดยใช้โปรแกรมในการช่วยให้เกษตรกรสามารถปลูกข้าวได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี ทำให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและลดต้นทุนการผลิต

MFI Farm Business Institute

มูลนิธิ MFI เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นองค์กรที่ให้ความรู้ และฝึกอบรมด้านการเกษตรในฟิลิปปินส์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 30 ปี เป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือเด็กๆ ในฟิลิปปินส์ให้มีการศึกษา โดยการศึกษาที่นั่นแบ่งเป็นสอง 2 ส่วน โดย 2 ปีแรก เรียนหลักสูตรปฏิบัติทางการเกษตร ทั้งด้านพืชและสัตว์ โดยในปีแรกเรียนในมูลนิธิ MFI และในปีที่สองไปฝึกงานกับฟาร์มขนาดใหญ่ และในส่วนที่ 2 นั้น อีก 2 ปี เรียนวิชาตามตารางการศึกษาปกติ พอครบ 4 ปี จะได้วุฒิปริญญาตรี

โดยมีพันธกิจให้การศึกษามีคุณภาพ และฝึกอบรมเทคนิค และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในภาคอุตสาหกรรมเกษตรและการเกษตร

Main Address : MFI Building, Ortigas Avenue, Pasig City, Metro Manila, Philippines 1600

Trunklines : (+632) 632-0756 to 67

การศึกษาดูงานที่ MFI Farm Business Institute เป็นตัวอย่างที่น่านำมาปรับใช้ในบ้านเรา เป็นโรงเรียนที่มีการสอนและปฏิบัติจริง 2 ปี และเรียนหลักสูตรปรกติ 2 ปี ทำให้เด็กที่จบการศึกษาจากที่นี่สามารถนำมาประกอบอาชีพได้ทันที และมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติมากกว่าที่อื่นๆ นอกจากนั้น ยังเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีความสนใจในเรื่องการทำอาชีพเกษตรอีกด้วย

2.5 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Group Discussion)

การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรและปัญหาอุปสรรคการเกษตรในประเทศต่าง ๆ มีข้อเสนอแนะรวมของกลุ่มให้เน้นการให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยแก่เกษตรกร และให้นักส่งเสริมมีความสามารถที่จะเป็นคนกลางในการเชื่อมระหว่างตลาดกับเกษตรกรได้ เป็นการช่วยเกษตรกรให้สามารถหาตลาดได้เอง โดยใช้หลักการการผลิตผลผลิตแบบใช้ตลาดนำ

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

3.1 ประโยชน์ต่อตนเอง

ความรู้และประสบการณ์ทางด้านส่งเสริมการเกษตร การเรียนรู้วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของประเทศฟิลิปปินส์ และการสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการเกษตรทั้งในและต่างประเทศ การใช้ประโยชน์จาก ICT นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรทันต่อเหตุการณ์ และเทคนิควิธีใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ

3.2 ประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ได้ประโยชน์จากการไปแลกเปลี่ยนในโครงการนี้มาก เนื่องจากหน่วยงานที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่เป็นหน่วยงานทำงานส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำกินขนาดเล็ก และสามารถนำประยุกต์ใช้ ICT ในงานด้านส่งเสริมการเกษตรได้

3.3 ประโยชน์ต่อสายงานหรือวงการในหัวข้อนั้นๆ

นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรบนพื้นที่สูง ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงได้ดำเนินงานอยู่แล้ว

3.4 กิจกรรมการขยายผลที่ได้ดำเนินการภายในระยะเวลา 60 วันนับจากวันสุดท้ายของโครงการ

การรายงานผลการเข้าร่วมโครงการให้แก่องค์กร เพื่อให้ข้อมูลที่น่าสนใจในเรื่องการส่งเสริมการเกษตรแต่ละประเทศ และการใช้ ICT ในงานส่งเสริมการเกษตร นอกจากนั้น ยังได้บรรยายเกี่ยวกับความก้าวหน้าของงานด้านการวิจัยข้าวของ International Rice Research Institute (IRRI) ว่าที่ฟิลิปปินส์มีแนวทางการพัฒนาพันธุ์ข้าวอย่างไร และมีการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการปลูกข้าวได้อย่างไร

3.5 กิจกรรมการขยายผลที่จะดำเนินการภายใน 6 เดือนหลังเข้าร่วมโครงการ

การนำ ICT มาใช้ในงานส่งเสริมที่ตนได้ปฏิบัติอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ตาก และแม่ฮ่องสอน เพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วและถูกต้อง และนำแนวทางการพัฒนาพันธุ์ข้าวไปปรับใช้บนพื้นที่สูงของประเทศไทย

ส่วนที่ 4 เอกสารแนบ(จัดส่งให้ทางไปรษณีย์ครับ)

- 4.1 กำหนดการฉบับล่าสุด (Program)
- 4.2 เอกสารประกอบการประชุม/สัมมนา (Training Materials)
- 4.3 ประวัติโดยสังเขปของวิทยากรบรรยาย (CV)
- 4.4 รายงานก่อนการเดินทาง (Country Paper-Thailand)
- 4.5 เอกสารนำเสนอผลงานหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Group Presentation)

ส่งไฟล์รายงานทางอีเมล (liaison@ftpi.or.th) และส่งสำเนาเอกสารแนบทั้งหมดมาทางไปรษณีย์

ที่อยู่ ... ส่วนวิเทศสัมพันธ์ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ

อาคารयाकुลท์ ชั้น 12 เลขที่ 1025 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400